

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Predigten - Cod. Aug. perg. 118

Gregorius <Nazianzenus>

[S.l.], [9. Jahrh./10. Jahrh.]

De fide

[urn:nbn:de:bsz:31-66157](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-66157)

splendore fulgentes. ut ea clarius & inlustrius
 lux ipsa fulgeat coram hominib; per ih̄m xp̄m
 dñm nr̄m. cui est gloria usq̄ta sc̄torū. Amen.
 EXPLICIT DE LUOMIBUS. QUOD EST DE
 SECUNDIS EPIFANIUS S̄CI GREGORII
 INCIPIT EIVSDEM DE FIDE

Fides conscripta apud niceam a recte credentib;
 episcopis. trecentis decem & octo; Credim;
 in unum dñm patrem om̄pt. omnium invisibilū
 & visibilium factorem. & unum dñm nr̄m ih̄m
 xp̄m. filium dñi natum de patre. unicum hoc est
 de substantia patris. dñm. de dō. lumen de lumine.
 dñm verum. de dō uero. natum non factum.
 unius substantiæ cum patre. q̄d greci dicunt
 om̄y sion. p̄ quem om̄a facta sunt. siue que in ce
 lo. siue que in terra; qui p̄pter nos homines. &
 propter nr̄am salutem descendit. & incarnatus
 est & homo factus est. passus est. resurrexit
 tertia die. ascendit ad celos. inde uenturus
 iudicare uiuos & mortuos; & sp̄m sc̄m; eos autē
 qui dicunt. erat quando non erat. & prius quā
 nascere non erat. & mutabilem uel conuertibi
 lem esse filium dñi. hos anathemat^{2. r.} catholicæ
 & apostolica ecclesia. Amen dō;

A more catholice fidei ductus. iam pridem ad
uersus arrianos libellum ecluderam, quemcum
amico legendum dedissem: qui a placuit credi
dit transcribendum; a quo hoc ego magno p^opos
tulauit: ut inter un^o dissimulato auctore docas
iuris & prudentibus legere: ut si quem mouisset
quod illic plus aut minus positum uideret: possit
plurimorum consilio emendari. Nemo est eni
qui sibi tam adroganter summa doctrinae cae
lestis adsumat. ut putet se omnia mysteria liqui
do comprehensa retinere: cum peritus apostolus
dicat, Qui ergo putat se aliquid scire necdum
scit: quem admodum oportet scire; & modo per
speculum in enigmate uidemus: tunc facie ad
faciem; si uero cunctas omnia que illic scripta erant
iuxta fidem ueri constare uiderentur: tum &
ipse presentibus non negaret; quod eum ita fecisse
manifestum est; & quia res digna tam catholice
confessione quam heretice responsioni uniuersorum
iudicio estimata est: multaeum uellegerere uel de
scribere uoluerunt; sed non defuit qui uel pro
studio doctrinae. uel caritatis officio ea que a
nobis dicta sunt. scrupulosius retractaret. &
quaedam illic uel supflua uel ambigua diceret.

que aliter possunt a quibusdam quam a medicata
 sunt accipi. **P**roinde rursus ea ipsa planiori
 sermone. In hoc libello digessi. ut & simplici
 tatem sensus mei ostenderem. & scrupulū
 legentibus amputarem. **N**am hoc est quod auius
 posse reprehendi. quod ubi uerbum dī ex persona
 filii posuimus. tale hoc uerbum intellegere pue
 mur. quale grammatici tradunt spū oris aerem
 offensum. intellegibilem auctu. sed nos sapien
 tiam non huius mundi que destruitur. sed illā
 que ex dō est. nouimus. que uerbum dī dñm esse
 insinuat cum dicit. **I**n principio erat uerbum.
 & uerbum erat apud dñm. & dñs erat uerbum. **T**ōmā
 per ipsum facta sunt. & sine eo factum ē nihil.
Ande mirari me fateor hoc ita sentiri potuisse.
 quasi nos p̄sonam p̄p̄riam uerbi quod est filius.
 negaremus. quem tot locis uerum filium de uero
 patre. natum non factum in gestisimus. **N**emo
 autē uerbo tenus nominat quem uere eē in p̄sona
 sua sepius p̄fitē. **N**am quomodo. aut uerum
 filium. aut uerum patrem confessi sum. si non
 uere p̄p̄riātem p̄sonarum. tam patris. quam
 filii serua uimus. **S**ed quia unius dī uocabulū
 diximus. p̄sonas negasse putamus. & hinc ueri

simile uisum est quod posuimus; nos patrem
& filium ita nominamus: ut unum deum in his
personis & nominibus adsignemus. Porro iterum
pater & filius & si duo nomina appel-
lantur ratione: ratione tamen & substantia
unum sunt; & cum patrem & filium statuo:
unitatem generis adsigno; haec omnia intellegi
posse aestimata sunt: quasi ista uocabula inter
patrem & filium ita posita sint: ut est nomen
& cognomen: unius tamen personae. Cum ex su-
perioribus aut inferioribus dictis potuerit haec
suspicio non admitti. Qui enim filium dei
non aliunde natum dixeram quam proprie
de patre: totum deo. integrum de integro.
perfectum de perfecto. consummatamque uir-
tutem: quomodo potui ipsum patrem: ipsi-
que sibi filium ponere: & hoc modo unam personam
duobus nominibus appellare: quippe cum &
hanc sectam id est sabellianam in eodem libel-
lo damnauerim: & personarum distinctionem
secundum uocabulum scripserim; nam & ne-
mo pro una persona potest unum sicut dicere: uel
unitatem generis nisi personis adsignare; quis
autem catholicorum ignorat patrem uere esse patrem.

filium uere filium. & spm scm uere ee spm scm.
Sicut ipse dñs ad apostolos suos dicit. Euntes
 baptizare omnes gentes in nomine patris & fi-
 lii & sps sc̄i. **H**ec est perfecta trinitas in unita-
 te consistens. quam scilicet unius substantie
 profiteamur. Non enim nos secundum corporu
 conditionem diuisionem in dō facim. sed scdm
 diuine nature potentia que in materia non est.
 & nominum personas uere consistere credimus.
 & unitatem diuinitatis esse testamur. nec exten-
 sionem patris alicuius ex patre ut quidam puta-
 uerunt di filium dicim. nec uerbum fingere uelut
 sonus uocis accipimus. sed tria nomina & tres
 psonas unius ee essentia. unius maiestatis. atq;
 potentie credimus. & ideo unum dñm confitemur.
 quia unitas maiestatis plurali uocabulo deo q̄hibet
 appellari. deniq; patrem & filium catholice
 nominamus. duos au deos dicere nec possumus.
 nec debemus. Non qd filius di dñs non sit. immo
 uerus de dō uero. sed quia non aliunde quam de
 ipso uno patre di filium nouim. p̄ inde unum dñm
 dicimus. hoc enim p̄phaz hoc apostoli tradi-
 derunt. hoc ipse dñs docuit cum dicit. Ego & p̄s
 unum sumus. Unum ad unitatem diuinitatis

ut dixi refert. sumus autem personae ad signat. Sic &
I apostolus ait. unus est inquit deus pater ex quo
omnia & nos in ipso, & unus dominus ihesus christus pro quem
omnia & nos pro ipso, sed non in omnibus est sci-
entia, quod de re explanatis his uerbis quae scri-
pulum non mihi quis scio. quod dixi sed al-
ius inferebat. puto occasionem male inter-
pretationis fuisse sublatam. Nam expressio fi-
dei manifesta est, & persona cum uocabulis con-
stat, & una diuinitas ad signata est, uel si est ad-
huc aliquid quod legentibus ambiguum uideatur
in uerbis, ad sensus debent uerba conferri, quia
non simplicitas uerborum, sed mali intellectus
obstinatio culpa est, ad cum sensus noster
cum ueritate concordat, & uerba debent cum
ratione sincerissima, unde ad simplicitate
christiana academicus disputator abscedat, mul-
tas quidem & graues hereses noui synus aplu-
rimus ebullire, & ueneni uice ad intumescens pectoris
canceris sui uirus infundere, sed uinci uel facile
possunt, uel facile uitari, quarum prima pro-
positione, omne consilium pectoris proditur,
ad uero hi quibus multa nobis cum paria sunt,
facile possunt innoxias mentes & solidas deditas

fraudulenta societate pueri dummalorum
 suorum uirtus p bona nra defendunt, nihil enim
 periculosius hereticis esse potest, quam quicum
 integre p oia decurrant, uno tamen uerbo ac siue
 neni guttam ueram illam ac simplicem fidem
 dominicam & exinde apostolice traditionis ui
 ficiunt. **V**nde uehementer nobis cauendum est
 ne se uel sensib, uel aurib, nris huiusmodi aliqd
 latenter insinu, & quauhil tam cogit in morte,
 quam sō bob tentu fidei integritatem eiusdem fidei
 uiolare, ut enim gypsum aqua p mixtum lactis co
 lo rementat, ita hic pueri similem confessionis con
 fessionem tractio inimica suggeritur, quade re
 non similitudo confessionis, sed sensus mentis est
 ponderandus, qua confessio ipsa firmatur, Dem
 q, si diligenter & accuratius attendatis cur uoluerit
 de euangelica & apostolica fide, ac acq̄ patrū
 traditione, unius essentis nomen auferri procul
 dubio p batis heresi in arranam subtili conpēdio
 breuiam sublato hoc nomine incommisam, ne
 hoc quidem ego suspitione aut opinione collectū
 adfirmo, nec ut ipsi putant academicus disputa
 tor adsis to, ut simplices uerborum subtilitate
 contor queam, sed ut contor tos, & prauos & tenui

argumento compositos. in lucem cogitationis
exponam. quo facilius possit cognita & conpta
iniquitas. ab omnibus euitari. quæ & enim cau
sa. quæ ueritate ex tunc. ut quod docendum.
quod credendum cunctis ecclesiis fuerat traditum.
quodque patres nostri apostolici uiri contra uni
uersas hereses uel maxime arrianam. quasi
quendam obicem ueritatis qua omnibus aditus
pestifere doctrine obstuerent. scilicet spiritu munda
ti catholica ratione posuerunt. nunc magno
nis uabibus qui tunc elogio arrianæ labis addic
ti sunt. laboribus auferrunt. **I**psi ut filium dei mu
tabilem & conuertibilem. utpote non de propria
patris substantia constituisse confingant. cui &
initium ex tempore. & ortum ex nihilo. & no
men ex altero semper docuerunt. propter quod se
pe damnati sunt. nunc iam libere & secure
cunctis ecclesiis tradere & insinuare possint.

Uidetur ergo omnes eos in tractatu ipsorum non
euangelica fide. sed subdola malignitate ad se
ducendos simpliciter quosque posuisse. unde non
tam tam suspectum quam manifestum omnibus
esse debet. **I**ta eos dominus ex deo posuisse. ut arrius
tradere solebat. ut ex deo factus sit non de deo.

natus; qui si natus est. unius substantia est; si fac-
 tus est. uerus filius non est; & si uerus filius non est.
 nec uerus dñs est, aut si uerus dñs est. & de patre
 non est. duo sunt habentes singuli & uoluntates
 p̄prias & imperia diuersa; uel si concordia
 tantum & societate unum sunt: non tamen
 & substantia uerus ut iam dixi dñs non erit; &
 sic erit dñs. ut moyses faraoni potestate non genere;
 filius quoq; ita credendus est. ut p̄ esaiam popu-
 lo dictum est; filios generaui. & exaltaui; & a
 libi dñs estis. & filii alios simi om̄s uocamini;
 sed & primo genitus ita habebit. quomodo & ihs
 ad d̄o primo genitus filius appellatus est; nec
 non & primogenit̄ totius creature. quasi in
 ordine factorum primogenitus habeat. ut ex
 eo seriem quendam creandis mundi reb; ad sig-
 nem. Deniq; sublato homo uision. id est unius
 substantia uocabulo similem genitoris posuerit.
 cum aliud sit similitudo. aliud ueritas; nam
 & homo ad imaginem & similitudinem dñi
 factus est. nec tamen qd est dñs. hoc & iam homo
 constituisse credendus est. Ita & filium dñi ita dñi
 similem uolunt. ut aliunde similem. non de u-
 na ipsa sc̄a & beata patris substantia dicant.

quisi de patris substantia non est. ex uero non est.
Idest ex nullis ex tantis; ut idem arrius dicit; sub
lato enim id quod ex patre est undecumque fuerit
filius. necesse est ut & initium ex nihilo & ortum
ex tempore habeat; nihil enim sine initio nisi
solus deus. Unde & filius; sicut ipse dominus ait; ego &
pater unum sumus. Quod idem dicitur; ut duarum
personarum uocabula unius deitatis maiestatis
quod demonstrat; sicut & propheta ex uocandi
et uocatus inquit cor meum uerbum bonum
dico ego opera mea regi. Uides ergo hoc uerbum
bonum filium dei esse; quem non aliunde quam de
paterno pectore & ut ita dixerim de uero cor
dis dei credimus exiisse; & inde eum regem
appellauit quia ipse est rex regum & dominus
dominorum; cuius & omnia opera diuina subiecta.
Omnia inquit patris mea sunt; de hoc & euangelista.
In principio inquit erat uerbum & uerbum erat
apud deum & deus erat uerbum; omnia per eum facta.
& sine ipso factum est nihil. Igitur quod in princi
pio erat semper fuisse credendum est. Sed nec
aliunde esse quam de deo quod principium non
habet id est de corde patris quia uocatus inquit
inquit cor meum uerbum bonum. Non enim

dixit in principio factum est uerbum. sed in
 principio inquit erat. **Q**uodcumq; princi-
 pium uerbi ad signare uolueris. praedictum
 habebis. quia in principio inquit erat. **N**on
 quod duo principia ex rerum diuersitate dicantur.
 sed quia sermo filius semp cum patre. & de patre
 natus est; ac p inde cuius origo principium n̄
 habet. sempiternus cum patre credendus est.
Quia nec pater potest unquam sine filio nomina-
 ri. nec filius sine patre uocari; ac hoc si sem-
 p non fuit. uerus di esse non potest. **S**icut in so-
 fia nomine; quia secundum apostolum ipse est
 sapientia patris. **E**go inquit ex ore altissimi pro-
 diui. non ergo aliunde quam de patre. quia semp
 cum patre; & ideo sapientia di appellat. ut nū-
 quam pater sine sapientia. hoc est sine filio suo
 eē credatur. **H**oc est illa sapientia ineffabilis.
 que initio uirum di apud salomonem. uel
 condita. uel genita. uel creata describitur;
Quam tamen sic conditam dicit. ut semp eam cū
 dō fuisse demonstrat; qd enim initium dō
 dabit. ut initium qd xps dī. sapientia patris sit
 & nūquam pater sine sapientia sua sit. possit sa-
 pientia ipsius consignare. **N**on enim ita dī.

sapientiam suam condidit quasi aliquando si
ne sapientia sua fuerit. **S**ed cum initium ui
arum dicat. initium motus operis. alicuius or
tendit. ut hoc initium habeat sapientia di. qd
de dō pcessit ad creanda omnia. tam caelestia.
quam terrena. Non quo cepit eē. Ita creata est
sapientia. inno genita. non sibi quia semper
erat. sed his que ab ea fieri oportebant. ut quia
qualis & quanta esset. sciri non poterat. de ef
fectu operum suorum. uirtutibus & potentia
nosceret. **N**atdum conditorum de conditis & sti
mamur. tum magis timeamus. cum facta mi
ramur. **H**aece est illa inquam sapientia di. que
dicit. ego ex ore altissimi prodiui. **U**niuersitates
conditorum & effectorum. id est filius di. p quem omnia
& in quo omnia. quia apostolus dixit. **I**n ipso consti
tuta sunt uniuersa. in caelis & in terra. uisibilia
& inuisibilia. siue & ioni. siue uirtutes. siue do
minationes. siue principatus. siue potestates.
omnia p ipsum. & in ipso condita sunt. & ipse eē
ante omnia. & omnia ipsi constant. **H**inc & salo
mon. cum sit in quiduna. omnia potest. & per
manens in se. omnia in nouat. & p nationes
in animas suas se transferret. **Q**uod firmanis

x

apostolus ait. in inferiori hominem ha-
 bitare xpm; **Et** p quem a principio omnia
 facta sunt p ipsum in fine cuncta saluentur.
Sed dicas mihi, homo uision: qd est unius essentia
 nomen. ob hoc nominari non oportere. quia
 in scripturis diuinis non continetur. **Q**ue-
 ro auo homo qui hoc prohibet. utrum ideo nomi-
 nari non debeat quia scriptum non est. an quia
 credi ita non licet. **Q**uod si ita credendum est.
 cur non ita profiteri. **C**ordecum inquit
 apostolus creditur ad iusticiam. ore auo fit con-
 fessio ad salutem. **A**ut si ideo nominandum
 non est. quia nec ita ^{den} credendum obtinuit a ppa-
 ne labis adseruo. quae ideo patrem & filium
 unius essentia denegauit. quia filium di modo
 ex nihilo. modo ex patre. sed ab alia substan-
 tia quando uoluit & quomodo uoluit. & un-
 de uoluit. factum inducit. **D**ummodo alium
 de eum & non de eo quod pater est & ita se
 confingat. **Q**uem & sinatum dicit. sed hoc dicitur
 tenus quia rursus omne quod natum est factum
 intellegit. eo qd & nos adlo geniti appellamus
 quod constat esse facturam. **N**el si ariani non
 esset. uerum filium de uero patre natum.

non factum agnoscis. cur noneum cum patre
unius substantie confiteris; frustra tunc o
homo profiteri quod credis. aut frustra credis. si ita
non credis; & merito perscius denotaris; & qua
quam nunc immutaveris dictum. quoputaris
prohibuisse di filium nuncupari facturam;
Sed cum subiungis. sicut aliquid horum. quod fac
tum est. ex ap^{to} ostendis. non ob hoc facturam
dici noluisse. quasi non debeat factus intellegi;
Sed non ita factum ius. sicut aliquid horum quod
factum est. sed tamen factum; Aliter enim di
cis factum. utpote perfectam creaturam per quem
facta sunt omnia. dummodo & ipsum factum in
tellegas. licet non ita ut coetera. **S**ed ut ad id re
uertar quod dicitur in scripturis diuinis. omnino uision
id est unius essentiae uocabulum non inueniri;
finge hoc. interim sic sit. ut ubicumque substan
tia legitur. res de non de accipiat. Quid quod
& tu aliud quod scriptum non est. pariter profite
ris. id est deum ex deo & lumen ex lumine;
Quid adhuc dicit. Aut totum in eum tene
Aut totum omittit. **S**i unius substantiae uoca
bulum ideo times dicere. quia scriptum non est.
timere idem tamen debes deum ex deo. & lumen

ex lumine profueri; Sed ego pro bo ^{de} dñi dō
 lumen de lumine. unius substantiæ uocabulū
 in scripturis dominis contineri. Cum ipse dī fili
 us quidē est in euangelio suo dicat; ego de dō pa
 tre ex ui; Jure & merito. dñi dō pro fitemur.
 qui a dō patre filium dī dñi uerum dō uero
 natum eē cognosimus. Sed non eo genere. ut
 nos di sumus appellati uelut moyses fara
 oni dī sit dictus. sed quia uerū filius de uero patre.
 natus non factus est. uere & confidenter. dī de
 dō dicendus est. Sic & lumen de lumine. quod
 scriptum non est. mecum quidem dicit. sed mecum
 omnino non sentit; & quia scriptum est. de patre
 dō lux est. & de filio. hoc est uerum lumen. qd in
 luminat omnem hominem uenturē in mundū.
Et lux lucet in tenebris. id est xpi in seculo & te
 nebris eum non sunt adsecuti. huius scilicet homi
 nes. quorum ignorantia tenebris obcecatum
 cor. xpm dñi. & uerum dī filium non agnouit.
Sed ipse dñs dicit. ego sum inquit lux mundi. qui
 me secutus fuerit. in tenebras non ibit. sed habe
 bit lumen uite. Ergo quia lumen pater & lumī
 filius. recte lumen de lumine credimus. tu autē
 non lumen de lumine. sed lumen ex lumine.

ita adferis. quasi a patre qui uerum lumen est
aliud lumen sit factum. quod de ipsa patris sub
stantia non sit. sed sicut aliud quodlibet lumen.
quamquam a deo sit factum. longe a meo aliud
sit ab eo qui fuerit. & ideo lumen ex lumine non
de lumine dicitur. **C**um ergo haec quae pro locutus sum
mecum ita non intellegas. tamen ea ipsa quomo
do cumque pro nuncias cum scripta non sint.
cur non & unius substantiae uocabulum. quod
in scripturis non putas contineri mecum pariter
proferis. nisi quia tu in illis tuis habuisti.
quomodo malignos sensus tuos occulta fraude
in utroque contegeres. ut mecum hoc ipsum sono
uocis exprimeres. & tamen longe dicta intelle
gentiam separares. sicut & illi heretici qui resur
rectionem carnis negant. & ad decipiendas ani
mas simplices. **M**edicunt his qui non in carne
resurgunt. sed si discuties eos qui hoc dixerint.
cum scias illos carnis resurrectione omnino ne
gare. dic & tibi. ut illa utique erit. qui in carne
baptizatus non fuerit. ut anima ipsius dum
in corpore est. de morte delictorum suorum.
& sepulchro erit in unum. per baptismum in eadem
carne resurrectionem negat. **S**icut ergo hi

uerbo tenus defendunt. Nam ipsius carnis salu-
 tem excludunt. ita & hi per ueri similem con-
 fessionem. innocentium mentes occulta fraude
 seducunt. & ut sol & l. & alepoculum mellis
 dulcedine temperatum. suauitate fallente per-
 imere. sic & hoc malum. per blandimenta au-
 rium. audientium sensus quadam labe conta-
 minans. contagione adherens inficit. Deni-
 q; & nunc potuissent omissio. sicut & cetera
 uerbo tenus nominare. si habuissent. quomodo
 illud ad aliam intelligentiam. scilicet sensu
 puer terent. Sed cum uiderent se in hoc uerbo
 concludi. nullam omnino mentionem huius
 rei fieri uoluerint. ne aut p. fitendo hoc crede-
 rent. Aut credentes professi uiderentur. sub-
 tili ingenio excusantes. qd aut scriptum non
 esset. aut dñm in substantia dici non oportere.
 nec corporeus credere. **D**ñs enim inquit efficit.
 ut sit substantia. non tamen ut ipse dñs in sub-
 stantia deputet. **Q**uipe aiunt. cum omnis
 substantia contraria recipiat. dñs uero qui nihil
 diuersum admittere potest. in substantia dici
 non debet. ignoscerem tibi si hoc simpliciter dice-
 res. si rationem uellisset. si rudis ad hanc

questionem accederes. si non ipse esset qui semp
de alia substantia uel de nullis ex tantis di
filium adfereret. At cum idem ipse sit qui
hinc sepe conuincitur. sepe confessus sepe negan
do. sepius ut aliter inmutando damnatus sit
qui & iam nunc u. ambitione. & potentia regum
exagitet ac turbet omnia. quomodo me uis
ignoscere tibi posse frequentius eadem rō & ac
tantia. sed ne uideat hęc peruersitas pre iudica
ta magis quam ex aminat ad damnari breui
ter tibi de hac oppositione respondeam. Prohi
bes itaq. in dō substantiam nominari quasi om
ne qđ substantia dicitur. res ipsa unius generis
habeat. An ignoras aliter celestia aliter
terrena constare. Sed & in ipsis celestib;
atq. mundanis rebus magnam differentiam
inter eē. Aliter enim angeli aliter singule
queq. uirtutes. constitutionum suarum sub
stantias acceperunt. sicut apostolus ait.
Alia claritas solis. alia claritas lune. alia
claritas stellarum. Sic & in hoc mundo ut
diuersa genera rerum. ita & diuersa corpora
animalium. & omnia sui cuiusq. generis sub
stantia noscuntur. sicut apostolus dicit.

Non omnis caro una. Atque eadem caro. Si ergo
 eaque ad deum facta sunt. diuersas qualitates substan-
 tiarum suarum habent. tu putas in deo talem esse
 substantiam. qualem habet aliquis horum quod
 factum est. ut possit contraria recipere. Absit.
Quia est enim substantia di-
 uini ipsius quod dicitur. sim-
 plex. singulare. purum. nulla concretionem
 mixtum. limpidum. bonum. perfectum.
 beatum. integrum. sanctum. totum. An tu putas
 inane aliquid esse & uacuum. quod dicitur. hoc
 enim dicitur blasphemiam esse. ut inane putetur
 pro quem cuncta consistunt. Quia omnia uerbo edic-
 dit. ratione composuit. uirtute profecit. Cuius
 nutu. & imperio. uniuersa geruntur. cuncta
 deseruiunt. & bene quod de deo in lege scriptum est.
Ego sum qui sum. & qui est misit me. & ipse salua-
 tor & dominus. **H**aece est inquit uita aeterna. ut cog-
 noscant eum solum uerum. ^{deum} & quem misisti in
Xpium. Est ergo in essentia sua deus. cuius cognitio
 uita aeterna est. qui est tantus. quantum dici non
 potest. qui tunc digne aestimatur. cum inestima-
 bilis dicitur. Est utique uellus. ac nollis. ergo
 ipsum quod est. hoc erit substantiae eius rei. quae esse
 defenditur. Quod tamen ut iam dictum est.

quantus & qualis sit. nec mente concipi. nec
sensu estimari. nec animo definiripotest. dū
modo constat esse quod creditur. ut de eo ipso
quod dicitur. in deo sit filius. & uerus sit filius.
& uerus sit pater in filio. & filius in patre. hoc
erit homouision. hoc est unius essentiae cū patre.
sicut ipse dñs ait. Ego in patre. & pater in me.
ego & pater unum sumus. & ego de dō patre ex
iui. & qui me uidet. uidet & patrem. Non in
merito. quia filius dī de dō patre natus est.
& ideo de unitate substantiae & de maiestate
diuinitatis unum sunt. sicut & hieremias
propheta ait. Quis tabit in substantia dñi. &
iterum apud eundem. & si starent in sub
stantia mea. auerterent eos ab studiis eorum
per simis. & apud salomonem. substantia mea
dulcedo mea est. Cum ergo hanc unitatem sub
stantiae in patre & filio. non solum propheta
sed euangelica auctoritate cognoscas. quomo
do dicitur in diuinis scripturis. omouision. non in
ueniri. quasi aliud sit omouision. quam quod
dicit. Ego de dō patre exiui. & ego & pater unū
sumus. uel qd̄ p̄ph̄e ex aperto. substantia dī
intimatur. **H**ec est aut̄ omnis ratio in patre & filio.

ut unitatem substantiæ credas. Licet rem ipsa
 que est inenarrabilis definire non possis. ut
 siue lumen de lumine dicas. siue uirtutem
 de uirtute. siue spm de spu. siue dnm de do.
 qd cumq; de do dixeris. unius tamen essentia
 patrem & filium credas. ¶ Est de eo ipso quod
 pater est. filium natum intellegas. Nam si ali
 qua comparationem de his reb; que uident in eo
 facias. ipsa dissimilitudine rerum. non ratione
 ostendis. sed aliter cationem disputationis in
 ducis. & quia ex uocedi scriptum est. Cur me
 comparabis. ac p in dedis cui ad simulari nihil
 potest. sufficiat credi quod ee sentit. qui a ipse
 credi se uoluit. non iudicari. nec examinari.
 deniq; de hoc ipso qd mecum p fiteris. si aliqua
 similitudinem uellis in do conferre. nescio
 an quod comparaueris. possis expressius defini
 re. ut puta cum dicas. lumen ex lumine. si ad
 explanandu illud scrupulosa narratione cogi
 ris. quero quomodo lumen ex lumine credas.
 utrum quasi lucerna. ex lucerna. uel quasi sole
 ex sole. ut aut duas lucernas. aut duos soles.
 quasi duos deos sub hoc exemplo inducas. an
 splendore luminis eiusdem lucerne. uel clari

tatem solis de eodem sole fulgentem de lumi-
ne lumina signet. ut in matrice luminis patris
figuram ad similes. filium uero in splendorem
eiusdem claritatis ostendas. ut ex eo profectum
dixerit. Apud te est fons uisus. & in lumine tuo
uidebimus lumen. **¶** Mel salomon cum dicit.
Candore est lucis aeternae. & speculum sine macu-
ladi maiestatis. & imago bonitatis illius. Apo-
stolus hinc predicauerit saluatorem nostrum ima-
ginem esse inuisibilis dei. eo quod & imago solis. lux
sua sit. quae de eodem sole procedit. **S**ed quanta
ad haec responderi possunt. qualiter generant.
quod apostolus prohibet. longum est dicere. quippe
cum constat lumen illud quod est estimari. con-
prehendi. & definitum non posse. nec debere ex
his quae in mundo sunt. maiestati diuinae aliquid
comparari. quia nihil de omnibus istis quae uidentur
aut dicuntur. secundum hanc quod dicitur est. con-
digna similitudine estimari potest. **¶** Quippe.
cum ipsis intellectibus. & sensibus maior sit. & ideo
premonui. ut tantum de unitate substantiae cre-
deres. & uerum filium de uero patre cognosceres.
¶ De equalitate autem rei requirere non deberes. quia qua-
le aut quantum sit. scire non poteris. Hoc enim

prophete hoc apostoli predicauerunt. Deniq; p̄
 captu. pro uirib; pro fide. nam intueamur d̄s
 quid sit & uideamus an ei possit aliquid conpa
 rari. Certe hoc est d̄s. q̄d cum dicitur non potest
 dici. Cum estimat̄. non potest estimari. Cum
 definit̄. ipsa definitione crescit. quia celum ma
 nus sua cooperuit. pugno omnem mundi am
 bitum cludit. quem totam om̄a nesciunt. & me
 tuendo sciunt. Cuius nominis & uirtuti famulat̄
 hic orbis. & ipsa elementorum sibi succedentium
 momentanea uicissitudo testatur. Hoc inquis
 uide ergo si potest aliquid eē cui possit pater. &
 filius comparari. quia talis est filius. qualis &
 pater. non enim ipse unum cum patre sed dicit̄
 nisi talem se de patre. qualis est & pater scit &.

Ratio quaedā que apud grecos nuncupat̄ logos
 que inter patrem & filium. p̄sonas uel uoca
 bula distinguit. quia & ipse filius ratio dicitur.
Qua & amen ratio. multis nominib; appellat̄. modo
 uerbum. modo uirtus. modo sapientia. modo
 dextra. modo brachium. modo margarita.
 modo thesaurus. modo r̄cia. modo aratru.
 modo fons. modo p̄ra. modo lapis angularis.
 modo agnus. modo homo. modo uirulus. modo.

aquila. modo leo. modo uia. & ueritas. & uita.
Cum sit dī omnia in omnibus. ut per haec uocabula
diuinarum dispositionum mysteria cognoscantur.
non uispa maiestas filii dī proprie definita monstrat.
hoc enim filius dī eo quod pater est. alius idem per quem
facta sunt omnia. Nam ob hoc uerbum nuncupatur. quia
semper in patre & de patre. & nihil sine eo pater iussit aut
fecit. **V**isus dicitur. qui a proprie de deo est. & omnis potes-
tas patris in ipso consistit. **S**apientia appellatur. quia
non aliunde quam de patre ueniens. credentibus archana
caelestia reuerauit. **D**extra nuncupatur. quia per eam omnia
diuina opera diuina perfecta sunt. **B**rachium dicitur. quia
ab ipso omnia continentur. **M**argarita appellatur. ut nihil
illo preciosius habeatur. **T**hesaurus dicitur. ut in ipso omnis
operis diuinitatis regno caelestium recondite cognoscantur.
Rex dicitur. quia per ipsum & in ipso de mari sedit diuersa gentium
multitudo. more piscium per baptismum in ecclesia congregat.
ubi bonorum malorumque discrimen agnoscitur. **A**ra trū
nuncupatur. quia signo crucis eius dura pectora subiunguntur.
ut necessario semini preparentur. **F**ons aquae uiuae appel-
latur. quia ex eo sapientium corda caelestis aquae gratia irri-
gantur. **P**etra dicitur. quia credentibus. fossitudo in
credulis duritiam praestat. **L**apis angularis dicitur. quia
utrosque parietes noui & ueteris testamenti. ipse unus & me-

diator in semet ipso continens copulauit; Agni
 appellat' ut innocentia xpi & passio demonstrat;
Homo dicit' quia secundum carnem propter nos ho
 mines nasci dignatus est; **A**gulus dicit' quia
 propter nostram salutem immolari sustinuit; **A**quila
 dicitur quia post uenerabilem resurrectionem ut
 rex alium ad patris reuolat sedem; **A**eo est dicitur
 quia ipse est rex regum qui mortem a diabolo
 uirtutis suae potestate communit; **V**ia est quia
 per ipsum ad patrem accessus est; **V**eritas est
 quia mendacium nescit; **V**ita est quia ad uitam
 & ipsum haec uniuersa significat; **V**ides ergo pro
 ter haec uocabula significationes dispositionum
 & operum diuinorum praestensas non tamen
 ipsum proprie definitum; **E**st ergo deus pater
 inmensus aeternus incomprehensibilis inestima
 bilis; **E**st & filius deus & dominus non tantus quantus &
 pater sed non aliunde quam de patre; quia ego
 inquit de deo patre exiui hoc est lumen de lumine;
Sed ne ex eo occasionem aliqua hereticus rapiat
 cum duo nomina uel duas personas id est patris
 & filii statuo quasi duos deos ex diuersitate
 confingam; **N**os uero patrem & filium ita no
 minamus ut unum deum in his personis & nominibus confing
 nem;

Uiderint philosophi: uiderint heretici discipuli
philosophorum: cum diis & hominibus, & caelis
suis: apud quos ista numerus deorum pro testatum
diuersitate uariatur. **N**obis tamen unus est deus
pater: ut apostolus dicit. ex quo omnia. & nos in ipso.
& unus dominus ihesus christus deus dei filius. pro quem omnia &
nos per ipsum; nam duo quid aliud intellegunt
quam duorum pro parte diuersa substantia. & cum
ipsis nominibus: diuersa natura agendi ac uiuan-
di tam uoluntas quam imperia diuisa. **P**orro
pater ac filius. & si diuersae personae creduntur: ratione
tamen & substantia unum sunt; Nam in equa-
lium societas: melioris offensa est. & iniuria ei
qui uetus deus est. si ei non uetus alius comparatur.
Dominus qui iniuste comparat: uiolat. Cum autem ego
patrem & filium statuo: unitatem generis ad
signo; & si illa in personis diuisio: discretio tamen
personarum: rursus eadem nomina in unitatem
sui naturalis foederis lege consignat. **U**nde &
tantus est filius: quantum uidebitur pater. **T**o-
tus deo. integer de integro. perfectus de per-
fecto. consummataque uirtute: sicut apostolus
dicit. In quo omnis plenitudo diuinitatis corpo-
raliter habitat. & hieremias receptissimus propheta

tarum hanc unitatem deitatis in patre & filio
 sciens ait; **H**ic est dñs; & non deputabit alius
 absq; illo; qui inuenit omnem uiam prudentia
 & dedit eam iacob puero suo. & israhel dilecto
 sibi; & post hæc in terris uisus est. & cum homi
 nib; conuersatus est; & hoc ipsū predicat esa
 ias dicens; **B**enedicta dñs dñs fatigata est aegyptus
 & negotiatio aethiopum. & saba in uis excelsi
 ad te transiit. & tui erunt serui. & post^{ea} am
 bulabunt uincti conpedib; & in te precabuntur.
 qm̄ in te est dñs; & non est alius pro te; tu enim
 es dñs saluator isrl; & non sciebam; **Q**uod ne puter
 me eo sup̄cilio dixisse. quos abellius fertur. qui
 ipsum patrem. ipsum filium p̄fitet̄. Non ita
 nos totum in unam essentiam cogimus. ut aliorū
 hereticorum fraude capiamus. sed quia ipso nomi
 ne p̄sonarum. aut ueritas indiscreta cognoscit̄.
 & filius non genere sed p̄sona. altera patre nomi
 natus. Proinde totum patri adscribimus. qđ est
 filii. & totum filii. qđ patris est; nihil enim
 non uidebit̄ patris. quod uidebitur filii. nec fi
 lii qđ defenditur patris; quia unitas maiestatis.
 non sinit deos plurali uocabulo nuncupari. quip
 pe cum constet patrem & filium unum esse.

substantiis: unde uterq. unus dñs est dictus ;
Illud ante cuncta mōū entes: nescit pater & fili
us unum non sunt. In uicinia recurrit aucto
ris interpolata natiuitas ; **H**oc enim placu
it hereticis: ut dñs ille om̄ps. inuisibilis. inmen
sus. degenerat & in filio ; non modo potes
tate: sed & conditione mutata ; quasi non po
tuerit pater de semet ipso talem habere filiū:
qualis ipse ē ; **E**t proinde nos uerum filium
de uero patre natum non factum unius substan
tiæ cum patre defendimus ; & hoc ē quod
greci homo usion appellant. Id est alium
ipsum ut audentia nominū personę fierent.
non ut substantiam uocabula separarent.
Sed ut omne mysterium heresis arti anę trada
tur ; **C**ur no^{lunt} filiū dī de patris substantia credi
breuiter hinc imabo ; **Q**uoniam & enim cum sit dñs
pater. om̄ps. inuisibilis. in conuerabilis perfec
tus. semper idem. & æternus. filius uero uisibilis.
quia sepe a patribus uisus ē. & conuerabilis
atq. mutabilis. quia uariis figuris singulis quib; q.
se se monstrauit ; quia si de patris inquit uir sub
stantia esset. fieri possēt. ut & carnem adsu
meret. & inuisibilis tamen atq. Inmutabilis

cerneret. sed potius in ea qualitate qua pater est
 permanisset. ex cuius substantia erat; quia quod
 de patre est. nec uideri. nec mutari. nec conuer-
 ti posse credendum est. Accedit ad causam. quia
 cum in lapsus est in mariam. cum uirginis uterum
 obpleuit. aliud utiq; ex illa quam quod uenerat
 natum est. Unde iam inquit corrupta sub-
 stantia statum ueritatis ordinem perdit. Continuo
 in mutatione ipsa formatus de deo in hominem.
 de spiritu in carnem. & utiq; translatio omnis. inter-
 emta est pristina; de hoc aiunt; si filius de
 patris substantia esset. posset & iam pater mi-
 nor uideri substantia sua uel translatione. uel
 fine; & proinde filium ex alia substantia cre-
 dere maluerunt. quam ueritatis & mutari & uideri
 posset. quia hoc de patris substantia credi non li-
 ceat; hoc est. causa erroris; haec origo heresis
 arianae dum non intellegunt uirtutem dei neq;
 tantum sacramenti dispositionem agnoscunt. ut
 deum humanis conditionibus compararent. quibus
 primo in loco respondendum est. filium dei non ita
 uisum ut deus erat. sed ut homo poterat. deinde
 in uariis figuris non mutabilem & conuertibilem
 ipsum. sed esse hoc potentiam dei. ut cum se singularis

pro ut uult reuelare digno². habitum mutae.
non substantiam uertat. nec p^rpria²tem quali
tatis admittat. sed iuxta meritum uidentis.
Stemperamentum maiestatis adhibeat. **I**psam
idem ut semper est in substantia sup^rpria²tem per
maneat: sicut scriptum est. non uocabis eos. & muta
buntur. tu autem idem ipse es & annui non defici
ent. **N**am & similia sunt ex his quae in hoc mundo
uidentur. quae ex alio conuertuntur in aliud: ut
desinantee quae erant. & hoc sunt quae retro non
fuerant. ut limus cum in hominem figuratur.
limus ee. iam desinit. ut lutum figuli. cum soli
dat^r intesta. ut lapis. cum dis soluit^r in coctus
in calcem. ut hastena. cum mutat^r in uirum. &
caetera. quae longum est recensere. **S**ed multum
interest stulte heretice interea quae facta sunt.
& eum qui fecit. **C**um omnia quem admodum
uoluit fecit; quae autem facta sunt. ad scriptas con
ditioni deseruiunt. **Q**ui uero fecit. suae uolunta
tis & p^rpria² iuris est. neque potest in aliud quam
est aliquo cogente mutari. sed p^r ut uult. & cui
uult sese demonstrat. **N**am si angeli in figu
ra hominum sepe sumi uisi. & tamen aliud non
quam quod ee norunt. neque substantiam mutant.

cum formam humani corporis sumunt. quanto
 magis ipse dñs qui omnia fecit. qui ipsis angelis. ut
 hoc possint. sua institutione concessit. **H**uc acce-
 dit. qđ filium dī ut iam dictum est ita uisum a pa-
 tris. ad p̄bamus. ut non totum in illo qđ est dī
 uideret. sed dispositiones rerum futurarū quae
 suis quibusq; temporib; complenderant. in illo
 p̄ imaginem cernerent. **F**am quis filium dī ui-
 dere potuit ante quam conspicabile materiam
 quae ei conplacuit adsumpsit. uel ipsum hominē
 induere dignatus est. qui & si abrahā uisus est.
 sed in forma humani corporis uisus est. quod sa-
 lucā postremis temporib; in hominem uentu-
 rus esset ostendit. **J**acob etiam alibi in angelo.
 alibi aeq; uideret. in homine. qui ideo se in ange-
 lo demonstrauit. ut nuntium se magni consilii
 indicaret. **I**n homine uero cum quo conluctatus
 fuisse describit. ut imaginem future conluctatio-
 nis quam cum ipso habiturus erat cum secundum
 hominem aduenisset p̄spicue indicaret. **S**ed
 ut dñm crederet. cum quo tanto certamine subfigu-
 ra hominis luctabatur. **I**psit. homo uidens dñm no-
 men accepit. **U**idienim inquit dñm facie ad fa-
 ciem. & salua facta est anima mea. & utiq;

figurā hominis uiderat: quam dī dī filius induer
rat; Moysi in tubo in flamma ignis apparuit.
ut lumen credentib; incredulis iudicium ostende
ret: quia xp̄s credentib; salus est: non credenti
b; poena: ut apostolus dicit. Alius odor uitae in
uitam: Alius odor mortis in mortem; populū
isrl̄ in columna nubis p̄ diem: & p̄ noctem co
lumna ignis quā s̄lx itineris p̄cedebat: ut bap
tismi gratia p̄ nubem: & donum sc̄i sp̄s p̄ ignem
ostenderet; Unde & apostolus paulus in nu
be patres baptizatos scribit: & sp̄m sicut ignem eē
apostolorum acta declarant; Uides ergo p̄ om̄ia
signa diuinarum dispositionum in honore dī
patris p̄ ostensa: Non tamen ipsum dīm ut est
proprie reuelatum; Deniq; cum mōses rogaret
ut faciem dī pure uideret: quid ad illū continuo
dixit dī; Non enim uidebit homo faciem meam:
& uiuit; hoc ipso qd̄ negat̄ aspectus: claritas in
dicat̄; que salica & tanta est: quanta credenda est.
que inuisibilis indicat̄; Cum ergo mōses qui
salica & celi ordines: mundi elementorum uices
totius deniq; orbis ornamenta dēgesserat:
indicare expresserit; cui ipse dīs. testimonium
omnium perhibuit dicens. Nemo erit exp

r

ph&is: ut seruus meus moyses: cui facie ad fa-
ciem. & os ad os locatus sum. **D**um tamen
pure uidere non potuit. **M**erito qui pro-
ph&ia omnia dignus. sed non usq; adeo
ut uideri dñi possit: qui homo tantò modo
esset; & utiq; hic omnia fili uerba defen-
dimus. quem in monte sina cum moese lo-
cutum esset scimus: qui agendis expla-
gendisq; rebus a patre aduenerat; quia omnia
a principio p̄ ipsum ordinari & explicari & ma-
nere conuenerant. ut habendi filii hæc p̄cipua
ratio constaret; & tamen sic uisus accipit
ut ali cuius conspicabilis ut dixi materiam
dispositione adsumpta uideretur: salua
scilicet inuisibili tate eius: quam a conspectu
omnium magestas inter fusa se posuit;

Non enim sic humanis aspectibus reuelatus est:
ut tota in illo deitas appareret; sed ad uicē
speculi cum conceptus in fra lucem suam uul-
tus: quasi ad plenam effigiem hominis indu-
dit: ut maiestatis ei p̄eunte fulgore in fra-
idua est: ut imaginem ueritatis non ipsū dñi
proprie demonstraret; **S**ic & cum homine
induere dignatus est: non labem ad eternitati

R

intulit. ut sp̄s semutaro in carnem. sed ut cep^{sus}
tio hominis immortalitatem atq; aeternitatem
caelestis uitae prestaret. Nam & si apostolus
semet ipsum ex inanis seduct formam seruis susci
piendo: non utiq; sic ex inanimatum accipimus. ut a
liud quam quod fuerat idem sp̄s fieret. sed ut sepo
sito interim maiestatis suae honore humanū cor
pus indueret. quo suscepto: salus gentium fieret.
Utenim sol cum in nubibus egit. claritas eius conpri
mit. non occatur. & lumen illud qd toto orbe dif
fusum claro splendore. cuncta p̄fundit. par
uo admodum obstaculo nubis includit non au
fertur. Sic & homo ille quem dñs saluatorq; n̄r.
id est d̄s d̄i filius. induit deitate in illo non inter
cepta sed abscondit. Deniq; cum se in monte pau
lolum extra ipsum hominem ex tulisset. fulgore
luminis eius p̄ene obcecati apostoli sunt. in
terram quippe homines ceciderunt periclitati
uita nisi eis dñs compresso rursus maiestatis suae
honore ut misericors subuenisset. secundū illam
sententiam scripturae diuinae dicentis; dñm nemo
uidit. & uixit. **U**t ergo claritas solis non usq;
ad nos emicat uisus. sed sibi salua est. quia quod
non uidet. infirmitas est n̄r. quae oculos nubū

texit obscuritas / ita & maiestas illa diuina /
 qua eut dixi corpus induerat / pbat se non suo
 d&rimento proprio latuisse fulgore / sed car
 nis ut dixi beneficio / cuius causa filius d&i / filius hom
 nis esse sustinuit ; N&mp&e enim de spu d&i uirgo con
 cepta / & quod concepta hoc peperit / Idest d&ni carni
 & anime suae ; Idest homini ut iam dixi person&e uni
 tate sociatum / sicut ipse ait / Quod nascitur de spu
 spu est / quia spu est / & de d&o natus est ; sicuti & an
 gelus ad mariam uirginem dicit ; Spu d&i ueni &
 uita / & uirtus altissimi obumbrabit tibi ; **P**ropter
 ea / & quod nascetur ex te sem / uocabitur filius d&i ;

Vides ergo ipsum uerbum / ipsum d&i filium uenisse in uir
 ginem / & d&i & hominis filium pcessisse ; N&ct&an
 ipso indumento carnis / d&i filium esse mutatum /
 sed eundem ipsum e&e in hominem / qui fuerat an
 te mundum apud patrem d&i ; p quem facta sunt
 omnia / & sine quo factum est nihil / sicut in euan
 gelista ait ; **M**undus p eum factus est / & in un
 dus eum non cognouit ; C&eterum amentale est
 credere posse ab eo liberari / qui ut liberatus mis
 sus est / ut ad in mortalitate redigeret / qui transit
 ad mortem / qui ut nascetur / oppressus est ; **S**ed
 absit heretice / ut sensus tui iniquitas a catholice .

admittatur. **N**os enim credimus inmuta-
bilem & inconuerabilem sicut patrem & tra &
sp̄m sc̄m & filium d̄i; quicum hominem induit
non statū uertit. non ordinem p̄didit. non sub-
stantiam inmutauit. sed indumento eiusdem
corporis. ad æterno claritatis sue lumine inlustra-
to. uirtutem ad nos p̄tramitē corporis eius lux
sc̄i sp̄s & ad æternitatis gratiam redundat; quem
& si passū credim̄ & sepultum. sed homo ille pas-
sus est quem filius d̄i suscepit. quem induit. quē
portauit; **S**ed quia totum ad auctorem refereba-
tur. quidquid ille homo patiebat. ideo mors & pas-
si d̄m dicebat; **E**st enim in x̄po sicut gemina
& duplex diuina sc̄licet & humanaq. substantia. ita
una eademq. persona; **S**ed constat in mortale eē
quod d̄i est. hominis quod caducū; **T**ertia quoq. die
resurrex̄. non d̄i in homine. sed homo potius in
d̄o. **A**scendit in celos. optulit patri suo huma-
nam illam quam suscepit p̄ hominum salute
naturam. gratissimum munus; confeditq. ad dex-
teram patris. sc̄dm quod scriptum est. **D**ix̄ d̄ns d̄no
meo. **S**ede ad dexteram meam; **M**isit nobis sp̄m sc̄m
de propria sua & ex una eademq. substantia. p̄ tecto-
rē. signatorem. & deductorē in uitam ad æternam.

sicut scriptum est exuo cedi; Effundam de spu
 meo super ser uos & ancillas meas; & iterum; s
 sps ex me pro dia; & ipse dñs saluator q. noster; s
 De meo inquit accipia; Ex eo utiq. qd est filius
 quia & filius de eo quod pater est; ex inde p rē fini
 to tempore uenturus uiuos mortuosq. iudica
 turus ut reddat creditib; p rē mium; non cre
 dentibus uero supplicia; Cuius regnum aeternū
 in mortale; nec initium habet nec finem; Cuiē
 honor & gloria in sc̄ta sc̄to p uo; amen;

Haec quae legi p dñm obsecro ne simplicitate sensus
 in ambiguum torquas; aut alias quam dictas ē
 trahas; qui nos patrem uerum patre confite
 mur & filium dñi uerum filium dñi & spm scm̄
 uere spm scm̄ **C**redimus; tres p sonas unius sub
 stantiae & unius diuinitatis confitent; Sabelli
 aū & fo tani nec non & apu sectam & si qua
 alia sunt quae contra regulā ueritatis ueniunt con
 demnam; Nicens; aū si dñi tractatum; omni ani
 mi nisu ex tota fide seruantes amplectimur;

Nunc enim tractatum scimus contra om̄s hereses
 in uicta ueritate oppositum. amen.

EXPLICIT DE FIDE S̄CI CREACORU
INCIPIT DE FIDE NICEŅA.